

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2633

Vragen van het lid **Van Ojik** (GroenLinks) aan de Minister van Buitenlandse Zaken en de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *het bericht «Waarom het KhAD-WAD ambtsbericht van 29 februari 2000 onjuist en onbetrouwbaar is»* (ingezonden 30 april 2018).

Antwoord van Minister **Blok** (Buitenlandse Zaken) en van Staatssecretaris **Harbers** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 3 juli 2018).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Waarom het KhAD-WAD ambtsbericht van 29 februari 2000 onjuist en onbetrouwbaar is» uit het Nederlands Juristenblad?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 3, 5 en 10

Klopt het dat de vaststelling in het KhAD-WAD ambtsbericht van 29 februari 2000 dat alle officieren en onderofficieren van de Afghaanse veiligheidsdienst KhAD/WAD mee moeten hebben gewerkt aan mensenrechtenschendingen omdat sprake was van een roulatiesysteem, enkel en alleen is gebaseerd op verklaringen van anonieme bronnen op de Nederlandse ambassade in Islamabad? Zo nee, waarop is de stellingname dan gebaseerd?

Klopt het dat de anonieme bronnen van de Nederlandse ambassade in Islamabad werkten voor de Taliban of anderszins onder de invloed stonden van de Taliban?

Waarom acht u het redelijk en wenselijk dat bij informatie in een ambtsbericht met verregaande verblijfsrechtelijke consequenties voor een groep vreemdelingen enkel anonieme bronnen worden geciteerd?

Waarom zijn geen bronnen rond de algemene inlichtingendienst van de Sovjet-Unie (KGB) of KGB-experts geconsulteerd bij de totstandkoming van het KhAD-WAD ambtsbericht van 29 februari 2000, gelet op het feit dat in het ambtsbericht zelf wordt gesteld dat de KhAD/WAD een verlengstuk van de KGB was?

¹ NJB 2018/750

Antwoord 2, 3, 5 en 10

De geraadpleegde bronnen zijn niet anoniem maar vertrouwelijk. Deze bronnen zijn door de Nederlandse ambassade in Islamabad geraadpleegd wegens hun deskundigheid, betrouwbaarheid en objectiviteit inzake de werkwijze van genoemde staatsveiligheidsdienst. De bronnen hebben expliciet gevraagd om hun namen vertrouwelijk te houden. De bronnen zijn afzonderlijk van elkaar geraadpleegd en elk aan KhAD-WAD gerelateerd onderwerp is afzonderlijk aan hen voorgelegd. De verklaringen van de bronnen waren consistent.

Vraag 4

Klopt het dat na de vaststelling van het KhAD-WAD ambtsbericht van 29 februari 2000 door het Ministerie van Buitenlandse Zaken aan de Nederlandse ambassade in Islamabad is gevraagd om de betrouwbaarheid van de anonieme bronnen te bevestigen, gelet op de mogelijke verblijfsrechtelijke consequenties hiervan voor een groep vluchtelingen uit Afghanistan? Zo ja, wat is hierop door de ambassade in Islamabad aan de regering teruggekoppeld en wat is met deze informatie gebeurd?

Antwoord 4

Nee. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft in overleg met het Ministerie van Justitie de Nederlandse ambassade in Islamabad gevraagd nogmaals en expliciet in te gaan op de deskundigheid, betrouwbaarheid en objectiviteit van de geraadpleegde vertrouwelijke bronnen inzake de KhAD-WAD veiligheidsdiensten. Dit verzoek werd gedaan, voordat het ambtsbericht van 29 februari 2000 werd gepubliceerd, vanwege de door de toenmalige Staatssecretaris van Justitie te trekken beleidsconclusies. De aanvullende informatie gaf geen aanleiding voor het Ministerie van Buitenlandse Zaken om het door de vertrouwelijke bronnen onafhankelijk van elkaar gestelde over de werkwijze van genoemde veiligheidsdiensten in twijfel te trekken.

Vraag 6

Hoeveel personen hebben in relatie tot werkzaamheden bij de KhAD/WAD in de periode 1978–1992 een verdenking van betrokkenheid bij mensenrechtenschendingen op basis van artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag tegengeworpen gekregen, maar zijn desondanks (nog) niet uitgezet? Is het uw voornemen deze personen in hun huidige juridische limbo te laten zitten? Zo ja, waarom acht u dat billijk en noodzakelijk? Bij hoeveel personen heeft een dergelijke 1F-verdenking inmiddels tot uitzetting geleid?

Antwoord 6

Als de conclusie is dat een vreemdeling weet heeft gehad van en betrokken is geweest bij internationale misdrijven als bedoeld in artikel 1F Vluchtelingenverdrag (Vlv) is het beleid duidelijk: 1F'ers krijgen hier geen verblijf en moeten uit Nederland vertrekken. Dit geldt ook voor 1F'ers ten aanzien van wie is vastgesteld dat zij niet kunnen terugkeren naar het land van herkomst vanwege artikel 3 Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). Van dit uitgangspunt hoeft enkel te worden afgeweken indien artikel 3 EVRM zich duurzaam verzet tegen uitzetting naar het land van herkomst en het onthouden van een vergunning aan de vreemdeling disproportioneel is. In de geautomatiseerde systemen van de IND wordt slechts geregistreerd of aan een vreemdeling artikel 1F Vlv is tegengeworpen. De grond of bron waarop aan een vreemdeling artikel 1F Vluchtelingenverdrag is tegengeworpen wordt niet geregistreerd. De vraag aan hoeveel vreemdelingen op grond van werkzaamheden bij de KhAD/WAD in de periode 1978–1992 artikel 1F Vlv is tegengeworpen, is daarom niet te beantwoorden.

Uit geautomatiseerde systemen van de IND blijkt dat sinds 1992 in totaal ongeveer 460 vreemdelingen met de Afghaanse nationaliteit artikel 1F Vlv is tegengeworpen. Dit betreft zowel vreemdelingen aan wie vanwege hun werkzaamheden voor de KhAD/WAD, als vreemdelingen aan wie op andere gronden artikel 1F Vlv is tegengeworpen. De DT&V organiseert sinds 2007 vertrek. Van de ongeveer 460 vreemdelingen hebben 60 aantoonbaar

Nederland verlaten waaronder 30 gedwongen.² Op 7 mei 2018 bevonden zich circa 50 Afghaanse 1F vreemdelingen in de caseload van de DT&V waarvan ca. 20 met een 3 EVRM beletsel.³

Vraag 7 en 8

Vindt u het van belang dat de volksvertegenwoordiging de betrouwbaarheid van in ambtsberichten gerefereerde bronnen kan controleren? Zo ja, hoe verhoudt zich dat tot het gebruik van door de Kamer niet te verifiëren bronnen?

Kunt u aangeven waarom de notitie van de United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) uit 2008 over het bestaan van een roulatiesysteem bij de KhAD/WAD⁴, alsmede soortgelijke verklaringen van Amnesty International, Vluchtelingenwerk, het Nederlands Juristencomité voor de Mensenrechten, de voorzitter van het Afghaanse parlement, professor Barnett R. Rubin en dr. A. Giustozzi, geen aanleiding zijn geweest voor de regering om de conclusies uit het KhAD-WAD ambtsbericht van 29 februari 2000 opnieuw tegen het licht te houden?

Antwoord 7 en 8

De Minister van Buitenlandse Zaken heeft ten behoeve van het opstellen van het ambtsbericht van 29 februari 2000 gericht onderzoek gedaan naar de organisatie van de veiligheidsdiensten, naar de wijze van rekrutering, opleiding en het vervolgens regelmatig wisselen van werkzaamheden binnen de organisatie.

Het ambtsbericht is gebaseerd op bronnen die deels openbaar en deels vertrouwelijk zijn. Ter bescherming van de personen waarmee gesproken is, zijn enkele bronnen als vertrouwelijk aangemerkt. Dat betekent niet dat de bronnen anoniem zijn. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft inzage gehad in de onderliggende stukken van het ambtsbericht en heeft bij herhaling geoordeeld dat deze stukken de informatie in het ambtsbericht dragen én dat sindsdien ter weerlegging van het ambtsbericht aangedragen informatie geen aanknopingspunten biedt voor een andere conclusie.

Het ambtsbericht uit 2000 en het daarop gebaseerde bijzonder 1F-beleid voor deze categorie vreemdelingen zijn onderwerp van kritiek geweest, onder meer van UNHCR – «Note on the structure and operation of the KhAD/WAD in Afghanistan (1978–1992)» van mei 2008. Zo heeft het kabinet naar aanleiding van informatie van de UNHCR uit 2008 overlegd met de UNHCR en daarnaast (vertrouwelijk) onderzoek gedaan naar reeds bestaande aanvullende bronnen. Dit heeft geresulteerd in de conclusie van het kabinet dat de informatie van UNHCR de informatie van het ambtsbericht niet weerlegt. De Kamer is hierover geïnformeerd in brieven van 2 oktober 2009 en 7 januari 2010.⁵

In de laatstgenoemde brief heeft de toenmalige Minister van Buitenlandse Zaken alle leden van de toenmalige vaste Kamercommissie (voor Justitie) uitgenodigd tot vertrouwelijke inzage van alle onderliggende stukken. De toenmalige Minister van Justitie heeft deze uitnodiging tijdens een algemeen overleg in de Kamer op 24 maart 2010 herhaald. Enkele Kamerleden hebben vervolgens in 2010 en 2014 vertrouwelijke inzage gehad in de onderliggende stukken.

Vraag 9

Deelt u de constatering dat in de inleiding van het KhAD-WAD ambtsbericht van 29 februari 2000 gesteld wordt dat het bericht is gebaseerd op internationale rapporten en boeken, maar dat dit voor het vaststellen van het hebben bestaan van een roulatiesysteem bij de KhAD/WAD niet het geval is geweest?

² Bron: KMI+ afgerond op 10-tallen.

³ Bron: DT&V, afgerond op 10-tallen.

⁴ Note on Structure and Operation of the KhAD/WAD in Afghanistan 1978–1992 uit 2008

⁵ Respectievelijk Kamerstuk 27 925 en 19 637, nr. 363 en Kamerstuk 27 925, nr. 377.

Antwoord 9

Nee. In de inleiding staat dat aan de totstandkoming van dit ambtsbericht onder meer rapportages van de Nederlandse ambassade te Islamabad ten grondslag hebben gelegen en dat daarnaast gebruik is gemaakt van rapportages van de Verenigde Naties, rapporten van internationale mensenrechtenorganisaties en vakliteratuur over Afghanistan ten tijde van het communistisch bewind.

Vraag 11, 12 en 13

Kunt u een reactie geven op de conclusies die in het artikel worden getrokken dat bij het opstellen van het KhAD-WAD ambtsbericht van 29 februari 2000 een bevooroordeelde keuze van bronnen is gebruikt, selectief gebruik is gemaakt van bewijs, feiten zijn verdraaid en mogelijk zelfs sprake is van valsheid in geschrifte? Deelt u deze conclusies? Zo nee, waarom niet? Bent u bereid om in het voor mei 2018 aangekondigde nieuwe ambtsbericht over Afghanistan een herbeoordeling van het al dan niet hebben bestaan van een roulatiesysteem bij de KhAD/WAD mee te nemen en daarbij uitsluitend door de Kamer verifieerbare bronnen te gebruiken? Zo nee, waarom niet? Ziet u naar aanleiding van het artikel reden om te stoppen met het op categorische wijze tegenwerpen van artikel 1F van het Vluchtelingenverdrag aan vluchtelingen die tot een bepaalde groep behoren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 11, 12 en 13

De suggestie dat bij het opstellen van het ambtsbericht door het Ministerie van Buitenlandse Zaken sprake is van misinterpretatie en mogelijk zelfs fraude, werpen wij van ons. Er zijn geen nieuwe ontwikkelingen die aanleiding geven tot nieuw onderzoek en er is dan ook geen reden voor een nieuw ambtsbericht of onderzoek over dit onderwerp. Uw Kamer weet dat het staande praktijk is dat nadere informatie die daartoe aanknopingspunten biedt, wordt betrokken bij de beoordeling van beleid en besluitvorming. Ik zie geen aanleiding om tot een beleidsaanpassing te komen van het bijzonder 1F-beleid voor deze categorie vreemdelingen. Verder stuit onderzoek van het ambtsbericht van februari 2000 en hiermee het opstellen van een nieuw ambtsbericht op de volgende bezwaren:

- De betrouwbaarheid en objectiviteit van thans te raadplegen terzake kundige bronnen kan niet afdoende worden gegarandeerd, aangezien het Nederlandse beleid (ten aanzien van Afghaanse asielzoekers die verdacht worden van mensenrechtenschendingen, dat onder andere gedragen wordt door dit ambtsbericht) internationaal bekend is;
- Daarnaast maakt het verstrijken van de tijd betrouwbaar onderzoek steeds moeilijker.

Vraag 14

Kunt u deze vragen beantwoorden voordat u het nieuwe ambtsbericht inzake Afghanistan vaststelt en naar de Kamer stuurt?

Antwoord 14

Ja.